

Amikor még nem ismertem, akkor is úgy tűnt, mintha ismerném, harminc éve pedig ismerem is, és azóta mindig ilyen, legalábbis ilyennek látom. Pontos, rendes, rendezett, kedves, harmonikus. Közben pedig történt vele is egy és más.

Volt sztár, volt egy generáció meghatározó egyénisége, volt dédelgett kedvenc, volt főiskolai rektor, színházigazgató, rendezett, kötetek jelentek meg. Lett kegyvesztett, előfordult, hogy mellőzték, megtörtént vele az az égbekiáltó dicsőség, hogy elmúlt hatvanéves, ami kifejezetten galád dolog. Tehát igazán csapkodtak körülötte is a villámok, ám ő változatlanul ugyanolyan nyitott, mosolygós, kiegyensúlyozott, készséges. Fontos nekem, hatott rám lényének derüje, játéknak olykor huncutsága, olykor intimitása, olykor ironiája, mindig fényes hite, lelkesedése, azt viszont soha nem tudtam, hogy e mögött mennyire bujkál a lélek. Mennyi a férfias szemérem? Mennyi a játék, mennyi a rejtőzködés, mennyi a védtelen védekezése?

Azt hiszem, anyukámtól örököltem a konok fegyelmemet. Az ő fantasztikus fegyelmének csupán töredék részét! Most kilenvenhat éves, és még mindig töretlen és kökemény! Egyedül nevelt bennünket a nővéremmel. Hajnalban kelt, megfőzött, mindent kikészített, aztán ment dolgozni, át a városon, a kilencedik kerületbe, ott gürített egész nap egy irodában, este hazajött, bevásárolt, takarított, mosott, vasalt... Sok ideje tehát nem volt a lelkizésre, hogy ugyanazt tízszer kérje és elmondja, hogy létezni tudjunk, muszáj volt tőlünk is megkövetelnie a rendet, a fegyelmet. Ez örökre belém ivódott, és elmondhatatlanul hálás vagyok neki érte.

A papád...?

Ő jogászdoktor volt, de a paragrafusoknál jobban vonzotta a bohém élet. Korán elváltak, és beállt különböző vidéki színházi zenekarokba másodhegedűsnek. Igazából csak tizennyolc éves koromban ismertem meg őt... Rövidesen beteg is lett, és aztán évekig ápoltuk a nővéremmel...

Hányzott neked egy apa, aki...

Akkoriban nem. Ma igen... Sokat voltam egyedül, és létrehoztam a magam csodás álomvilágát, ráadásul ebbe bele tudtam vonni a haverjaimat. Kis színdarabokat játszottunk, amelyekben mindenkinek voltunk, amik csak szeretnünk volna lenni, és közben én irányítottam őket: neked ezt úgy kéne csinálni, neki pedig amúgy! Már akkor benem lehetett a tanár, a rendező, a színházcsináló ember... Egyszer aztán a kakasülőről láttam az akkori Magyar Színházban az *Anna Frank naplóját*. Fantasztikus előadás volt! *Vass Éva, Tolnay Klári, Pécsi Sanyi, Kiss Manyi!* Micsoda hatalmas színészek! Annyira megígézték ez az egész, hogy már régen vége volt az előadásnak, már régen elment mindenki, én pedig még mindig ott ültem kábán a nézőtérben. Azt hiszem, ezekben a percekben dőlt el bennem, hogy színész leszek.

Volt olyan pillanat, amikor megérezted, hogy ehhez van is tehetséged?

A matematikához mindig hatékör voltam. Féltem, hogy megbukom, és odamentem a ma-

tektanárunkhoz, kértem a tanácsát: mit csináljak, képtelen vagyok megtanulni, hogy mi lesz akkor, ha egy pozitív számot megszorok egy negatív számmal. Ő rám nézett, és azt mondta, hogy „te ezzel ne foglalkozz! Neked más a dolgod az életben! Megkapod a hármast, és foglalkozz inkább Puskinnal!” Ezt gyönyörűséges volt hallani egy nagy híru matematikánártól! Valami olyan szabadságot és hitet adott, amelyet azóta is őrzök magamban. Például ez is milyen szerencse volt, és mennyire kihatott az egész életemre!

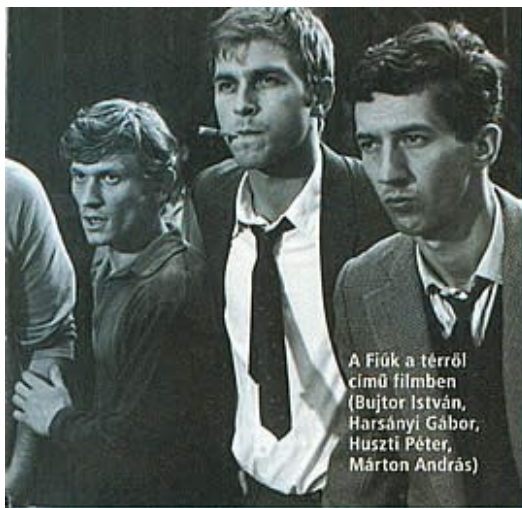
De neked egyébként is – legalábbis kívülről néz-

ve – annyiszor volt szerencséd, annyi szerencsés tényező segítette pályádat, életedet.

Igen. A legjobb társulatokban játszhattam, a legnagyobb partnerekkel, a legfantasztikusabb szerepeket: *Hamletet, Cyránót, Peer Gyntöt, Tevjét, Jágót, Ádámot*. Ha a pályám elején valaki azt mondta, ezeket mind eljátszhatom, azt gondolom róla, hogy szép-szép, de az illetőnél egy kis zakkanás van. Vagy, ha valaki azt mondja, hogy estéről estére együtt léphetek színpadra Kiss Manyival, *Dayka Margittal, Tolnay Klárral, Márkus Lászlóval, Pécsi Sanyival, Bessenyei Ferivel, Mensáros Lacival, Gábor Miklóssal* vagy a megközelíthe-

„ELMONDHATAT
ANYÁMNAK”

A Fiúk a térről című filmben (Bujtor István, Harsányi Gábor, Huszti Péter, Márton András)

Mádách színházi szerepeiből:
1. Molnár Ferenc: Az ördög (1988)
2. 1978-ban játszotta Hamletet (Ophelia: Piros Ildikó)
3. Cyrano (1987)
4. Az Egy pohár víz című darabban, ismét Piros Ildikóval (2004)
5. Hegedűs a háztetőn, Tevje szerepében (1996)

LANUL HALÁS VAGYOK

HUSZTI PÉTER GYEREKKORRÓL, PÁLYATÁRSAKRÓL, SZÍNHÁZRÓL

tellenek tartott *Feleki Kamillával*, sőt, ők még el is fogadnak, sőt, olykor még barátjuknak is tekintenek, biztos, hogy nem hiszem el...

Mondd, miért, mitől fogadtak el téged, mitől lehettél bizalmasa, barátja jó néhányuk közülük, amikor nemigen volt bizalmasuk, barátjuk?

Nem tudom... Boldog voltam, hogy ez megadatott, és nincs az a kitüntetés, amely felérne azzal, hogy Kiss Manyi azt mondta, a fiává fogadna, Mensáros kijelentette, csak abban a darabban hajlandó játszani, amelyet én rendezek, Kamilla egy karácsonyeste beállított hozzánk, és ajándékot hozott a gyerekeknek. Igen, bennem is felvetődött, hogy miért éppen engem érnek ilyesfajta megtiszteltetések.

És...?

Talán, mert éreztek bennem valami tehetséget... Talán, mert látták nálam az igyekezetet, a pálya iránti alázatot. Talán, mert minden megnyilvánulásomból érződött, mennyire tiszteltem, szerettem, nagyra tartom őket. Attól, mert én játszottam történetesen a főszerepet, rájuk pedig esetleg egy epizód jutott, egy pillanatra sem hittem, hogy megváltozna az értékrend, hogy ettől én volnék a nagyobb művész. Ők esetleg abban a néhány mondatban is zseniálisak tudtak lenni.

Sajnos, immár te vagy a „nagy öreg”, annak minden előnyével és még több hátrányával. Rossz megélni?

Az ötvenedik év átlépése zavart. Akkor mélyen megérintett az öregedés, az elmúlás, a kifelé tartás, és minden hasonló borongós érzés, gondolat. Nagyon nehéz időszak volt, aztán túllendültem rajta, és a hatvanadik születésnapot már derűvel vártam. Ez arra mutat, hogy megbarátoztam a korommal... Nekem megadatott a kivételes kegy a sorstól, hogy szinte minden fontos, izgalmas szerepet eljátszhattam, tehát nem maradt semmi kielégületlenség a pályával szemben. Ugyanakkor számot vettemmel azzal, hogy az idők változásával a színház már nem annyira fontos, mint volt húsz-harminc-negyven éve, és ezzel együtt, meg ettől függetlenül én sem vagyok már olyan fontos a színházban, mint lehettem esetleg generációkon keresztül. És ha olykor az utcán még felismernek, odajönnek hozzám, mondanak néhány kedves szót, az többet jelent nekem, mint valamikor, amikor szerelmes leveleket kaptam, rajongók vártak a művészbemjárónál.

Nem csupán próbálad elfogadhatóvá tenni magadnak az öregedést? Te tényleg ennyire harmonikus vagy legbelül is?

Igen... Legalábbis erre törekszem. Ha nincs harmónia, nincs szeretet, akkor én pánikba esem, begöresölök...

Vannak hatalmas művészek is, akik számára lételem a feszültség, a konfliktus, gerjesztik is folytonosan, és ebből zseniális alakítások születnek.

Ők olyan alkatok, én pedig ilyen vagyok.

Ilyen vagy, vagy nem mersz más lenni?

Lehet, hogy igazad van... Lehet, hogy eszemként szeretnék, de nem merek másmilyen lenni...

Nem is irigyled őket? Azokat, akik brahisabbak, akik vagabundábbak, akikről legendák keringenek, akik építik saját mítoszukat? Akik lázadnak, hőzöngenek, balhéznak, megmondják a magukét?

De. Néha irigylen. Amikor például a munka hevében fogják magukat, elutaznak, és lubickolnak valami napsütötte tengerparton. Az nagyon jó lehet, én viszont képtelen volnék rá. A színészet, bár könnyednek, bohémnak tűnik, valójában kemény, iszonyatos fegyelmet igénylő pálya. Amikor játszottam a Peer Gyntöt, aznap már reggel vigyáztam, hogy hány korty vizet iszom, mert az egy olyan intenzitási szerep, hogy tönkretetheti, ha szétizzadja az előadást az ember. Azt nem lehet egy lumpolás másnapján vagy üdülésből felrúccanva eljátszani. Nekem szinte minden szerep ilyen. Hogy mitől lesz valaki jobb vagy rosszabb az előadáson, hogy ihletettebb állapotba kerül, vagy sem, azt nem lehet kiszámítani, de, hogy meglegyen az esély a jóra, ahhoz sok mindent lehet és kell tenni. Tudás, felkészültség, fegyelem, alázat meg ilyesmi. Ha időnként engednék a csábításoknak, akkor lehet, hogy érdekesebb ember volnék, de érdektelenebb színész.